

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien eläkelain 10 ja 13 §:n sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien eläkelakia siten, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen valmius maksaa eläkkeet ja korvaukset ajallaan turvataan. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiutta ehdotetaan parannettavaksi siirtämällä vuosina 2001—2004 puolet eläkejärjestelmän sijoitusten tuotoista Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen käytettäväksi. Lisäksi valtion maksuvalmiussuorituksella turvattaisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ennakkoimaton lyhytaikaisen rahoituksen

tarve. Maatalousyrittäjien eläkelakiin lisättäisiin myös valtuus säätää asetuksella vakuutusmaksujen eräpäivästä.

Samalla ehdotetaan täsmennettäväksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain rahoitusosuuksien laskemista ja vakuutusmaksun perintää koskevia säännöksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toiminnan kustannukset

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toiminnan kustannukset muodostuvat maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaisista eläkemenoista, kuntoutuksen aiheuttamista kustannuksista ja ryhmähenkivakuutuskorvauksista, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) mukaisista korvausmenoista, sairausvakuutuslain mukaisen omavastuunajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) mukaisista sairauspäivärahamenoista, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaisista sukupolvenvaihdoseläkemenoista, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaisista luopumistuksista, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaisista luopumiskorvauksista, maataloustuotannon lopettamistuesta annetun lain (1340/1996) mukaista lopettamistuksista, luopumiseläkelain (16/1974) mukaisista luopumiseläkkeistä sekä eläkelaitoksen liike- ja hoitokuluista. Lisäksi Maatalousyrittäjien eläkelaitos huolehtii lomituspalveluista siinä laajuudessa kuin maatalousyrittäjien lomituspalvelulaissa (1231/1996) säädetään. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen eläke- ja korvausmenojen määrä oli vuonna 1999 noin 3 700 miljoonaa markkaa sekä liike- ja hoitokulujen määrä työturvallisuus- ja lomitustoiminnasta aiheutuvia kuluja lukuun ottamatta noin 120 miljoonaa markkaa.

1.2. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen eläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmän rahoituslähteet

Maatalousyrittäjien eläkevakuutuksen rahoituksesta säädetään maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:ssä. Maatalousyrittäjien eläkevakuutuksen kustannuksista vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja valtio. Maatalo-

usyrittäjien eläkelaitoksen rahoitusosuus muodostuu vakuutusmaksuista, joista ensin vähennetään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kohtuulliset hoitokulut, ja sijoitusten tuotoista. Vakuutusmaksuina ei oteta huomioon sellaisia maksamatta jääneitä vakuutusmaksuja, jotka on jätetty ulosottoin perittäviksi tai valvottu konkurssissa taikka jotka sisältyvät yrityksen saneerausohjelmaan, velkajärjestelyssä olevan henkilön maksuohjelmaan tai näitä vastaavaan vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn. Valtio vastaa maatalousyrittäjien eläkevakuutuksen kustannuksista muilta osin. Ryhmähenkivakuutuksen kustannuksista valtion vastuulla on kuitenkin vain kolmannes. Valtio ei myöskään osallistu maatalousyrittäjien eläkelain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjien vapaaehtoisen lisäeläkevakuutuksen rahoittamiseen. Vapaaehtoisen lisäeläkevakuutuksen eläkemenot ja vastaavat hallintokustannukset katetaan kokonaan lisäeläkevakuutuksen vakuutusmaksutuotoilla.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksaa maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen eläkkeen yhteydessä myös muita yksityisen sektorin työeläkkeitä. Niiden kustannusten korvaukset Maatalousyrittäjien eläkelaitos saa kyseisiä järjestelmiä hoitavilta eläkelaitoksilta. Eläketurvakeskus maksaa kustannusten korvauksia varten kuukausittain ennakkoa. Lopulliset kustannukset Eläketurvakeskus selvittää vuosittain. Vastaavasti muut yksityisen sektorin eläkelaitokset maksavat oman eläkkeittensä yhteydessä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkkeitä. Nämä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannettavat eläkkeet otetaan Eläketurvakeskuksen tekemässä selvittelyssä huomioon ja lisätään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maatalousyrittäjien eläkelain mukaiseen eläkemenoon. Vuonna 1999 Eläketurvakeskus maksoi Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ennakoita 468 miljoonaa markkaa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen Eläketurvakeskukselta saamien lopullisten kustannusten korvausten määrä oli 462 miljoonaa markkaa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksesta säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 ja 16 §:ssä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotoilla. Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus ja valtion osuus ovat molemmat 32,95 prosenttia kokonaiskustannuksista. Valtion osuudesta vähennetään kuitenkin vapaaehtoisten perusvakuutusten työtulojen määrää vastaava suhteellinen osuus, ja vakuutettujen osuuteen lisätään vastaava määrä. Perusturvaosuudella maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmää rahoitetaan siltä osin kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisiin korvauksiin sisältyy kustannuksia, jotka kuuluisivat muutoin maatalousyrittäjien eläkejärjestelmän taikka kansaneläke-, sairausvakuutus- tai perhe-eläkejärjestelmän rahoitettaviksi. Perusturvaosuudesta vastaavat Maatalousyrittäjien eläkelaitos maatalousyrittäjien eläkelain toimeenpanijana ja Kansaneläkelaitos. Koska valtio vastaa osin myös viimeksi mainittujen järjestelmien kustannuksista, sille tulee perusturvaosuuden kautta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksesta myös välillisiä kustannuksia.

Maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeistä annetun lain mukaisista sukupolvenvaihdoseläkkeistä aiheutuvat eläkemeno- ja hoitokulut yhdistetään mainitun lain 41 §:n mukaan maatalousyrittäjien eläkelain mukaisiin vastaaviin kuluihin ja rahoitetaan siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:ssä säädetään. Muiden luopumisjärjestelmien (luopumistuki, -korvaus ja -eläke sekä lopettamistuki) kustannukset maksetaan valtion varoista erillisinä erinä.

1.3. Vakuutusmaksutulot

Vuoden 2000 alussa oli maatalousyrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain perusteella pakollisen vakuutuksen ottaneita vakuutettuja yhteensä noin 105 000, vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ottaneita noin 6 000, ja vapaaehtoisen maatalousyrittäjien työajan tapaturmavakuutuksen ottaneita noin 23 000. Maatalousyrittäjien eläkelaitos perii vuonna 2000 vakuutetuilta

maatalousyrittäjien eläke- ja ryhmähenkivakuutusmaksuina noin 725 miljoonaa markkaa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisina työajan vakuutusmaksuina noin 67 miljoonaa markkaa.

Vakuutusmaksujen suorittamisesta säädetään maatalousyrittäjien eläkeasetuksen (667/1969) 17 §:ssä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksun yhteydessä maatalousyrittäjien eläkeasetuksessa tarkoitettuina maksupäivinä. Molemmat vakuutusmaksut peritään vakuutetulta samalla maksukortilla. Vakuutetut maksavat vakuutusmaksun yhdessä, kahdessa tai kolmessa erässä eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen yhteenlasketun määrän mukaan. Jos maksu on alle 1 448,98 markkaa vuodessa, sen maksupäivä on toukokuun viimeinen päivä. Maksupäivät ovat helmi-kuun ja elokuun viimeinen päivä, jos vuotuisen maksu on 1 448,98—4 346,95 markkaa. Jos maksu on yli 4 346,95 markkaa vuodessa, maksupäivät ovat helmi-, touko- ja elokuun viimeinen päivä. Markkarajat on ilmaistu vuoden 2000 indeksissä.

Vakuutetuista noin 85 000 maksaa vakuutusmaksunsa kolmessa erässä ja 24 000 kahdessa erässä. Yhdessä erässä vakuutusmaksunsa maksavat ovat kaikki vapaaehtoisen vakuutuksen ottaneita, noin 2 000 eläkevakuutettua ja 23 000 tapaturmavakuutettua.

1.4. Maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmän valtion osuuksien ennakot

Maatalousyrittäjien eläkevakuutusjärjestelmän valtion osuuksien ennakoista säädetään maatalousyrittäjien eläkeasetuksen 20 §:ssä. Maatalousyrittäjien eläkejärjestelmän menojen kattamista varten sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa marraskuussa valtion osuuden ennakon määrän seuraavalle kalenterivuodelle. Kesäkuussa ministeriö vahvistaa valtion osuuden lopullisen määrän edelliseltä kalenterivuodelta ja samalla tarkistaa vuoden jälkimmäisen puoliskon ennakoerien määrät. Lisäksi ministeriö tarkistaa marraskuussa joulukuulta suoritettavan ennakoerien määrän.

Sosiaali- ja terveysministeriö maksaa valti-

on osuuden ennakon Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle 12 eränä kunkin kuukauden ensimmäisenä päivänä. Sukupolvenvaihdoseläkemien yhdistetään maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesti menoihin valtion osuuden ennakkoa maksettaessa. Ennakon määrästä maksetaan:

tammikuulta	13 %	heinäkuulta	10 %
helmikuulta	10 %	elokuulta	10 %
maaliskuulta	4 %	syyskuulta	4 %
huhtikuulta	8 %	lokakuulta	8 %
toukokuulta	10 %	marraskuulta	10 %
kesäkuulta	5 %	joulukuulta	8 %

Valtio maksoi maatalousyrittäjien eläkeasetuksen 20 §:ssä tarkoitettuja valtion osuuden ennakoita vuonna 1999 yhteensä 2 119 miljoonaa markkaa. Lopullinen valtion osuus maatalousyrittäjien eläkejärjestelmässä oli vuonna 1999 yhteensä noin 2 120 miljoonaa markkaa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen osalta valtio, Kansaneläkelaitos ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos suorittavat kuukausittain ennakkona määrän, joka vastaa niiden osuuskien arvioitua määrää. Ennakoiden vahvistamismenettely, jaksotus ja maksupäivät, joista säädetään maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen (375/1982) 7 ja 8 §:ssä, ovat samat kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukaisissa ennakoissa.

Valtio maksoi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 16 §:ssä tarkoitettuja valtion osuuden ennakoita vuonna 1999 yhteensä 63 miljoonaa markkaa. Lopullinen valtion osuus oli vuonna 1999 yhteensä noin 61 miljoonaa markkaa. Kansaneläkelaitoksen ennakot ja lopullinen osuus kustannuksista olivat noin 50 miljoonaa markkaa.

Luopumisjärjestelmien (sukupolvenvaihdoseläkkeitä lukuun ottamatta) valtion osuuskien ennakot maksaa maa- ja metsätalousministeriö tasaerin kuukausittain. Ennakoiden vahvistamismenettelystä ja maksupäivistä säädetään maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa asetuksessa (1583/1994), luopumiseläkeasetuksessa (258/1974) ja maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa asetuksessa (1468/1992). Valtio maksoi luopumisjärjestelmien (sukupolvenvaihdoseläkkeitä lukuun

ottamatta) valtion osuuden ennakoita vuonna 1999 yhteensä noin 710 miljoonaa markkaa. Lopullinen valtion osuus oli luopumisjärjestelmissä vuonna 1999 yhteensä noin 715 miljoonaa markkaa (josta Euroopan unionin osuus 91 miljoonaa markkaa).

1.5. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen varat

Maatalousyrittäjien eläkelain vuoden 1981 loppuun voimassa olleen 13 §:n 1 momentin mukaan valtio suoritti Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle avustuksena puolet mainittuun lakiin perustuvista eläke- ja etuusmenoista lukuun ottamatta vapaaehtoisen lisäeläkevakuutuksen etuusmenoja. Jos eläkelaitoksen saamat vakuutusmaksut, sijoitusten tuotto ja valtion avustus eivät yhteensä riittäneet etuusmenojen ja eläkelaitoksen kulujen kattamiseen, valtio maksoi puuttuvan määrän lisäavustuksena. Vuoteen 1975 saakka vakuutusmaksut, sijoitusten tuotto ja valtion osuutena puolet eläkemenosta riittivät kattamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen juoksevat kulut. Tulojen ja juoksevien kulujen erotuksena syntynyt ylitte rahastotiin. Mainitusta vuodesta lähtien valtio maksoi myös lisäavustusta, joten rahastoa kerryttävää ylitettä ei enää syntynyt.

Vuoden 1974 lopussa rahaston suuruus oli noin 68 miljoonaa markkaa. Sen jälkeen rahastoa ovat kasvattaneet muun muassa normituoton ylittävät sijoitustuotot sekä toteutuneitten hoitokulujen ja normitettujen hoitokulujen erotus. Teknisesti rahastoa on kasvattanut myös se, että rahastoon on kirjattu ulosotostaamisten muutos.

Rahasto toimii Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa maatalousyrittäjien eläkejärjestelmän mukaisten etuuksien sekä luopumisjärjestelmien etuuksien maksatuksen varmistajana. Rahaston suuruus on tällä hetkellä noin 133 miljoonaa markkaa. Siitä on ulosotostaamisten osuus noin 31 miljoonaa markkaa. Lisäksi rahaston varoilla on katettava aktivoituiden käyttöomaisuusmenot sekä normaalit vakuutusmaksu- ja korkosaamiset, yhteensä noin 65 miljoonaa markkaa. Rahaston varoista on siten käytännössä käytettävissä eläkelaitoksen maksuvalmiuden turvaamiseen noin 35 miljoonaa markkaa.

Tapaturmavakuutuksessa maksuvalmius on turvattu omilla, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisilla rahastoilla. Työajan tapaturmavakuutuksen rahaston suuruus on tällä hetkellä noin 214 miljoonaa markkaa ja vapaa-ajan vakuutuksen rahaston 68 miljoonaa markkaa. Rahastot riittävät maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän maksuvalmiuden turvaamiseen. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisia rahastoja ei voida käyttää maatalousyrittäjien eläkejärjestelmän ja luopumisjärjestelmien maksuvalmiuden turvaamiseen.

1.6. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiuteen liittyvät ongelmat

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 30 päivänä marraskuuta 1999 työryhmän selvittämään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiuteen liittyviä ongelmakohtia. Työryhmän ehdotukset julkaistiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiustyöryhmän muistiossa (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistioita 2000:6).

Työryhmä totesi, että maatalousyrittäjien tulonmuodostus ja tulokertymän vuotuinen ajoitus ovat muuttuneet Suomen liittyttyä Euroopan unioniin. Aikaisempaa huomattavasti suurempi osuus maatalousyrittäjien tuloista muodostuu valtion maksamista tuista. Erityisesti peltoalaperusteiset tuet maksetaan pääosin loppuvuonna. Vakuutettujen tulonmuodostuksen kannalta Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen perimien vakuutusmaksujen kolmas, elokuun loppuun ajoittuva eräpäivä on liian varhainen.

Eläke- ja korvausmenot ovat noin 97 prosenttia Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen menoista. Menot jakaantuvat tasaisesti koko vuodelle. Työryhmä totesi, että jatkuvan maksuvalmiuden turvaamiseksi myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tulojen eli edellä kuvattujen vakuutusmaksutulojen sekä valtion, Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen ennakoiden tulisi kohdentua tasaisesti menoihin nähden.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiuden kannalta kriittinen ajankohta on kuukauden alku. Silloin on runsaalle 200 000 eläkkeensaajalle maksettava eläkkeet, joiden

yhteismäärä on nykyisin noin 330 miljoonaa markkaa kuukaudessa. Vaikka vakuutetut maksaisivat vakuutusmaksunsa eräpäivään mennessä, kaikki suoritukset eivät maksuteknisistä syistä ole Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen käytettävissä seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jolloin eläkkeet maksetaan. Käytännössä osa vakuutusmaksuista suoritetaan myöhässä, mikä edelleen heikentää Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiutta. Valtion osuuksien ennakomaksut on jaettu eri kuukausille olettaen, että valtaosa edellisen kuukauden vakuutusmaksuista on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen käytössä seuraavan kuukauden eläkkeitä maksettaessa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos voi käyttää 1970-luvun alkupuolella kertynyttä rahastoa maatalousyrittäjien eläkelain mukaisten eläkkeiden ja luopumisjärjestelmien etuuksien maksatuksen varmistajana. Tähän tarkoitukseen käytettävissä oleva määrä, noin 35 miljoonaa markkaa, on työryhmän arvion mukaan riittävä vain, jos valtion osuuksien ennakoiden ja Eläketurvakeskuksen vastuunjakoennakoiden arviointivirheet pysyvät kohtuullisina. Työryhmä katsoi, että Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle voi työryhmän vakuutusmaksuihin ehdottamien aikataulumuutosten toteuttamisen jälkeenkin syntyä maksuvalmiusongelmia erityisesti loppuvuonna.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

2.1. Yleistä

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on turvata Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen valmius maksaa maatalousyrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiset etuudet ajallaan. Vakuutusmaksujen maksupäiviä samoin kuin valtion osuuden ja perusturvaosuuksien ennakoiden jakotusta koskevat säännökset ovat luonteeltaan sellaisia, että niistä on perusteltua edelleenkin säätää asetuksen tasolla. Siksi työryhmän vakuutusmaksujen maksupäiviin ja rahoitusosuuksien ennakoiden jaksottamiseen ehdottamat muutokset toteutettaisiin maata-

lousyrittäjien eläkeasetuksen ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksen muutoksin. Tässä esityksessä ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi maatalousyrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain asiaa koskevia valtuussäännöksiä.

2.2. Maatalousyrittäjien eläkelaki

Maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin valtuus säättää vakuutusmaksun eräpäivistä valtioneuvoston asetuksella. Eräpäivistä säädetään nykyisinkin maatalousyrittäjien eläkeasetuksen 17 §:ssä, mutta nimenomainen asetuksenantovaltuus tähän puuttuu. Maatalousyrittäjien eläkelain 21 §:ssä on yleisvaltuus säättää lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta asetuksella.

Työryhmän ehdottamat muutokset maatalousyrittäjien eläkeasetukseen parantaisivat Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiutta. Sen lisäksi ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:ään lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka perusteella valtio takaisi kunakin ajankohtana Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiuden. Valtio suorittaisi tarvittaessa Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle niin sanottuna maksuvalmiussuorituksena sellaisen määrän varoja, että eläkelaitoksen maksuvalmius tulisi turvatuksi. Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksaisi kyseisen määrän takaisin välittömästi, kun eläkelaitoksen maksuvalmius olisi jälleen parantunut. Vastaava säännös valtion maksuvalmiussuorituksesta on kansaneläkelaisissa (347/1956, 59 §:n 3 momentti) ja sairausvakuutuslaissa (364/1963, 59 §:n 3 momentti).

Myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen pysyvää valmiutta suoriutua menoista pyritään parantamaan. Maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka mukaan puolet maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vuotuisista sijoitusten normituotoista kirjattaisiin vuosina 2001—2004 maksuvalmiuden parantamiseksi lain 10 §:n 4 momentissa tarkoitettuna vastuovelkana. Kertyviä varoja voitaisiin käyttää maatalousyrittäjien eläkelain ja luopumisjärjestelmien mukaisten etuuksien maksatusten turvaamiseen.

Sijoitusten normituotto lasketaan maatalo-

usyrittäjien eläkelain 13 §:n 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Voimassa olevien perusteiden mukaan maatalousyrittäjien eläkelain mukainen sijoitusten normituotto on työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 a §:n 5 momentissa tarkoitettun perustekoron mukainen korko maatalousyrittäjien eläkelain peruseläketurvan mukaiselle vakuutusmaksuvastuulle ilman ulosottosaamia. Näin saatuun korkotuottoon lisätään peruseläketurvan mukaisten vakuutusmaksujen viivästyskorot. Laskuperusteissa käytetyllä ilmaisulla ”vakuutusmaksuvastuu” tarkoitetaan samaa kuin laissa käytetyllä ilmaisulla ”vastuovelka”. Vastuuelan määräytymisestä säädetään maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 4 momentissa. Se on luonteeltaan yleisvaraus tulevien eläkemenojen maksamiseen ja maksatusten varmistamiseen.

2.3. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtion osuutta ja maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuutta määrättäessä laskuperustekorkokannan ylittävästä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen sijoitusten tuotosta puolet alentaisi valtion osuutta ja puolet maatalousyrittäjien osuutta. Vastaavaa periaatetta on tähän saakka käytännössä noudatettu laskuperusteiden mukaisesti. Käytäntö kirjattaisiin nyt lakiin. Muutos toteutettaisiin siten, että laissa nykyisin mainitut prosenttiosuudet säilytettäisiin ja edellä tarkoitettu vähennys tehtäisiin valtion ja maatalousyrittäjien lopullisia maksuosuuksia laskettaessa. Pykälän 1 momenttiin kirjattaisiin myös nykyisin noudatettu menettely, jonka mukaan sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Lisäksi vakuutusmaksun perintää koskevan 18 §:n 2 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusmaksu perittäisiin edelleenkin maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksun yhteydessä siten kuin vakuutusmak-

sujen perinnästä maatalousyrittäjien eläkelaisissa ja sen nojalla annetussa maatalousyrittäjien eläkeasetuksessa säädetään.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koska puolet maatalousyrittäjien eläkelaisista tarkoitetuista sijoitusten normituotoista kirjattaisiin vastuovelkana, valtion rahoitusosuus kasvaisi noin 6 miljoonalla markalla vuodessa seuraavan neljän vuoden ajan. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmius paranee, koska maksuvalmiuden turvaamiseksi käytettävissä olevien varojen (vastuuelan) on arvioitu vastaavasti kasvavan vuosina 2001 – 2004 yhteensä noin 24 miljoonalla markalla. Tämän jälkeen palatetaan valtion osuuden määrittelyn osalta nykykäytäntöön.

Maksuvalmiuden turvaamiseksi käytettävissä olevien varojen kartuttaminen kasvatettaisiin vastaisuudessa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen sijoitusten normituottoa ja vaikuttaisi siten osaltaan valtion rahoitusosuutta alentavasti. Valtion osuutta pienentävä sijoitusten korkotuotto nousisi portaittain neljän vuoden aikana ja olisi viidennestä vuodesta eteenpäin noin 1,2 miljoonaa markkaa vuodessa nykyistä sijoitusten korkotuottoa korkeampi. Normituoton mahdollinen ylite vahvistaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiutta ja alite vastaavasti heikentäisi sitä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiuden turvaaminen valtion maksuvalmiussuorituksella aiheuttaisi valtiolle vähäisiä korkokustannuksia siltä ajalta, jolloin maksuvalmiussuoritukseen olisi turvauduttava. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kannalta järjestelmän käyttöönotto vähentäisi poikkeuksellisiin maksuvalmiushäiriöihin liittyvää varautumistarvetta ja mahdollistaisi siten likviditeettivarojen nykyistä pitkäjänteisemmän ja tehokkaamman sijoittamisen. Tämä lisäksi vähäisessä määrin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen korkotuloja.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muutosehdotuksilla ei ole nykytilanteeseen verrattuna taloudellisia vaikutuksia.

Esitetyillä lainmuutoksilla ei ole maatalousyrittäjiin kohdistuvia välittömiä taloudelli-

sia vaikutuksia. Asetuksenmuutoksella toteutettavalla vakuutusmaksujen eräpäiväsiirrolla sen sijaan parannettaisiin maatalousyrittäjien mahdollisuuksia maksaa vakuutusmaksunsa ajallaan. Tällä olisi myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiutta parantava ja vähäisessä määrin myös korkotuottoja lisäävä vaikutus.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa. Esitys pohjautuu jaksossa 1.6. mainitun Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmiustyöryhmän ehdotuksiin.

5. Tarkemmat säännökset

Tarkoituksena on muuttaa maatalousyrittäjien eläkeasetusta siten, että vakuutusmaksun eräpäivät muuttuisivat helmi-, touko- ja lokakuun 25 päiväksi. Eräpäivien aikaistamisella kuukauden lopusta varmistettaisiin se, että vakuutusmaksutulot olisivat käytettävissä eräpäivää seuraavan kuukauden eläkkeiden maksatukseen. Elokuulta lokakuulle siirrettävä eräpäivä olisi lähempänä maataloustukien maksatusajankohtaa ja parantaisi sen vuoksi maatalousyrittäjien maksuvalmiutta.

Myös valtion ennakoerien jaksottamista on tarkoitus muuttaa ottaen huomioon loppuvuoden eräpäivämuutos. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusasetuksessa säädettyä valtion osuuden ja perusturvaosuuksien ennakoerien jaksotusta muutettaisiin vastaavasti. Tarkoituksena on lisäksi, että maa- ja metsätalousministeriö selvittää luopumisjärjestelmän valtion osuuden poikkeuksellisen jaksottamisen edellyttämät säädösmuutokset.

6. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001. Maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:n 6 momentti olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2004.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 10 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1319/1995, sekä
lisätään 13 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 913/1981 ja 1656/1993, uusi 5 ja 6 momentti, seuraavasti:

10 §

Maatalousyrittäjä on velvollinen suorittamaan tämän lain mukaista eläketurvaa varten vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen työtulostaan. Vakuutusmaksu on alennetun prosentin mukainen siltä osin kuin työtulo on enintään 10 500 markkaa, väliprocentin mukainen siltä osin kuin työtulo ylittää 10 500 markkaa mutta on enintään 16 500 markkaa, ja perusprocentin mukainen työtulon 16 500 markkaa ylittävältä osalta. Vakuutusmaksun eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään valtion osuudesta tämän lain mukaisten eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannuksista, valtion tulee suorittaa maatalo-

usyrittäjien eläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (*maksuvalmiussuoritus*).

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannettavaa osuutta määrättäessä otetaan vuosina 2001—2004 huomioon puolet 4 momentissa tarkoitettujen perusteiden mukaan lasketusta sijoitusten tuotosta, ja toinen puoli sijoitusten tuotosta kirjataan eläkelaitoksen maksuvalmiuden parantamiseen 10 §:n 4 momentissa tarkoitettuna vastuuvέλkanä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki**maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 ja 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n 1 ja 3 momentti sekä 18 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 15 §:n 1 ja 3 momentti laissa 878/1998 ja 18 §:n 2 momentti laissa 330/1985, seuraavasti:

15 §

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Sijoitusten tuotto lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 32,95 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 32,95 prosenttia kokonaiskustannuksista. Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudesta ja valtion osuudesta vähennetään kuitenkin yhtä suurin osin se määrä, jolla sijoitusten tuotto ylittää 13 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa perusteissa määritellyn laskuperustekorkokannan mukaisen tuoton. Lisäksi näin saatuun maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuuteen lisätään prosenttimäärä, joka vastaa 21 §:n 1 momentin mukaisten vapaa-

ehtoisten perusvakuutusten työtulojen yhteismäärän osuutta kaikkien vakuutusten työtulojen yhteismäärästä, ja valtion osuudesta vähennetään vastaava määrä.

18 §

Vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä siten kuin mainitussa laissa ja maatalousyrittäjien eläkeasetuksessa (667/1969) vakuutusmaksujen perinnästä säädetään. Työvahinkokorvauksesta saadaan vähentää korvauksensaajan maksamatta jääneet tämän lain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaiset vakuutusmaksut maatalousyrittäjien eläkeasetuksen säännöksiä noudattaen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2001.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

1.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 10 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1319/1995, sekä *lisätään* 13 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 913/1981 ja 1656/1993, uusi 5 ja 6 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Maatalousyrittäjä on velvollinen suorittamaan tämän lain mukaista eläketurvaa varten vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen työtulostaan. Vakuutusmaksu on alennetun prosentin mukainen siltä osin kuin työtulo on enintään 10 500 markkaa, väliprocentin mukainen siltä osin kuin työtulo ylittää 10 500 markkaa, mutta on enintään 16 500 markkaa, ja perusprosentin mukainen työtulon 16 500 markkaa ylittävältä osalta.

Ehdotus

10 §

Maatalousyrittäjä on velvollinen suorittamaan tämän lain mukaista eläketurvaa varten vakuutusmaksun, joka lasketaan hänen työtulostaan. Vakuutusmaksu on alennetun prosentin mukainen siltä osin kuin työtulo on enintään 10 500 markkaa, väliprocentin mukainen siltä osin kuin työtulo ylittää 10 500 markkaa mutta on enintään 16 500 markkaa, ja perusprosentin mukainen työtulon 16 500 markkaa ylittävältä osalta. *Vakuutusmaksun eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.*

13 §

Sen lisäksi, mitä edellä tässä pykälässä säädetään valtion osuudesta tämän lain mukaisten eläkkeiden ja muiden etuuksien kustannuksista, valtion tulee suorittaa maatalousyrittäjien eläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että maatalousyrittäjien eläkelaitoksen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu (maksuvalmius-suoritus).

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjien eläkelaitoksen

kustannettavaa osuutta määrättäessä otetaan vuosina 2001—2004 huomioon puolet 4 momentissa tarkoitettujen perusteiden mukaan lasketusta sijoitusten tuotosta, ja toinen puoli sijoitusten tuotosta kirjataan eläkelaitoksen maksuvalmiuden parantamiseen 10 §:n 4 momentissa tarkoitettuna vastuuelkana.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät vastaavat vuodelle 1970 vahvistettua palkkaindeksilukua.

2.

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n 1 ja 3 momentti sekä 18 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 15 §:n 1 ja 3 momentti laissa 878/1998 ja 18 §:n 2 momentti laissa 330/1985, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotoilla.

15 §

Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. *Sijoitusten tuotto laskeaan sosiaali- ja terveysministeriön maatalousyrittäjien eläkelain 13 §:n 4 momentin nojalla vahvistamien perusteiden mukaisesti.*

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 32,95 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 32,95 prosenttia kokonaiskustannuksista. Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuuteen lisätään *kuitenkin* prosenttimää-

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 32,95 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 32,95 prosenttia kokonaiskustannuksista. *Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuudesta ja valtion osuudesta vähenne-*

rä, joka vastaa 21 §:n 1 momentin mukais-
ten vapaaehtoisten perusvakuutusten työtulojen yhteismäärän osuutta kaikkien vakuutusten työtulojen yhteismäärästä, ja valtion osuudesta vähennetään vastaava määrä.

tään kuitenkin yhtä suurin osin se määrä, jolla sijoitusten tuotto ylittää 13 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa perusteissa määritellyn laskuperustekorkokannan mukaisen tuoton. Lisäksi näin saatuun maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuuteen lisätään prosenttimäärä, joka vastaa 21 §:n 1 momentin mukaisten vapaaehtoisten perusvakuutusten työtulojen yhteismäärän osuutta kaikkien vakuutusten työtulojen yhteismäärästä, ja valtion osuudesta vähennetään vastaava määrä.

18 §

Vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä maatalousyrittäjien eläkeasetuksessa (667/69) tarkoitettuina maksupäivinä. Työvahinkokorvauksesta saadaan vähentää korvauksensaajan maksamatta jääneet, tämän lain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaiset vakuutusmaksut sanotun asetuksen säännöksiä *vastaavasti* noudattaen.

18 §

Vakuutusmaksu peritään maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutusmaksun yhteydessä *siten kuin mainitussa laissa ja maatalousyrittäjien eläkeasetuksessa (667/1969) vakuutusmaksujen perinnästä säädetään*. Työvahinkokorvauksesta saadaan vähentää korvauksensaajan maksamatta jääneet tämän lain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaiset vakuutusmaksut *maatalousyrittäjien eläkeasetuksen* säännöksiä noudattaen.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
mikuuta 2001.*